שֶׁאָהֲבָה נַפְשָׁה

מאת

א׳ ראובני

בית־הכרם — ירושלים, תרפ״ה

דפוס קואופרטיבי «הפועל הצעיר» תל־אביב

א׳

לפנות ערב, בשוב הד״ר יחיאל כץ מעבודתו בבית־החולים, יצא אל הגזוזטרה, המקטרת בפיו, ושקע כמנהגו בעתוני היום, אשר הביא עמו מבחוץ. בהם דִבר על פתיחת האוניברסיטה בירושלם, על ברכות הממשלות, על ברכת בא־כח פולין, — «ויכחשו אויביך לך»! — חיך כץ, — על טרוצקי שנעלם ונהרג, ואולי לא נהרג, ועל חסר המים בירושלם. בינתים הרגיש כי מקטרתו כבתה, הניח את העתון על הברכים והרים עיניו — —

— מה זאת?

הוא ישב מקסם, הביט: אור פלאי השתפך על פני העיר, אור זהוב בלתי־מצוי, זהב נוזל, נוצץ, שוחק, מִלא את האויר, נהר בין השמים והארץ, ירד אל הים הקודר, הזועף, ואבד במרחקים. איזו שקיעה נהדרה! לפני רגעים מספר — שכבת עננים דקה, אפורה, עוברת לאטה, ועתה...

יחיאל כץ ספג מלוא עינים את אור הזהב הרך, המלטף, שזרם מעל הגגות וחוטי הטלגרף והציף את כל הככר הזאת, רחבת־הידים. מעל גזוזטרת חדרו הגבוהה ראה את תל־אביב החדשה, המתפשטת לכל עבר, המשיגה את רגלי הגבעה אשר יפו העתיקה התכוצה בה ושקטה על שמריה, היורדת אל הים ופניה צפונה, אל פי הירקון. הוא זכר עוד את השכונה הקטנה שלפני המלחמה — חצי תריסר סמטאות קצרות ומסביב חול רופף. עתה צמחו מתוך אותו חול בתים גבוהים ומרווחים, חנויות נאות, בתי חרשת מוצקים, הומים מרוב אדם יגע, והחול המתנועע צֻפה במקשה של בטון.

חדרו היה בפנת בית גדול, בקומה השלישית, והגזוזטרה יצאה חציה לרחוב אלנבי וחציה לסמטה צרה, צדדית. הוא אהב לשבת פה, על הגזוזטרה, להתנענע לאטו בכסא־הנוע הרחב שלו, לעשן את מקטרתו הישנה ולהשקיף על הרחוב הרחב, הארוך, המלא המולה. רחוב זה לא ידע מרגוע. גם אחרי חצות שוטטו בו להקות של עוברים ושבים.

אור־הזהב חָוַר, דהה. פני השמים קדרו. בחלל האויר נהרו צללי החושך המתקרב וריח של גשם נדף מרוח הים.

הד״ר כץ הדליק מחדש את מקטרתו הקרה. מחשבותיו שטו בעצלתים כסרט העשן הדק, המתפתל, שעלה מפיו. חייו חדלו מלהתפתל ומלהתנענע.

חייו כעת כמקל ישר, חלק, אין סקוס, אין סדק, יום הולך ויום בא, הקצה האחד מתרחק, הקצה השני מתקרב... והוא כבר כבן חמשים, חצי מאה שנה... ראש לבן.. והוא לבדו — אין נפש קרובה... היתה אשה ושני ילדים, נפרדו. לא אהבה אותו. על כל פנים, אהבה אחר יותר ממנו. הלכה, וגם את הילדים לקחה עמה. ואז שב לארץ.

שב אחרי שתים עשרה שנה של חיים בשויץ ובגרמניה. שב זקן ומצאה צעירה מאשר בעזבו אותה. היא נתמלאה חיים חדשים, רעננים, סואנים. לא הכירה בראשונה, ואף היא לא ידעה אותו עוד. אחרי־כן נזכרה בו. נמצאו מכרים ישנים, נתחדשו הקשרים.

הוא בא בתחלת החורף. שלשה חדשים הלך בטל, ישן על הספה בחדר האכל של רואה החשבונות ינועם, ידידו מאז, וחי על ההלואה של עשרים פונט, שקבל מקופת ההלואות בערבות אותו ינועם. אחר כך נתנה לו המשרה בבית־החולים ואתה באה ההרוחה: חדר לעצמו וספרים, גזוזטרה וכסא־נוע, מקטרת ועתונים אחרי העבודה.

הוא נח.

והחיים עברו על פניו: יום הולך ויום בא.

בבית המקביל לביתו, מעבר לסמטה הצרה, היה חדר אשר חלונותיו יצאו אל מול גזוזטרתו. בחדר גרה גברת צעירה אחת שאת שמה לא ידע. לא מכבר נכנסה שמה. בערבים, בהאור החדר ראה דמות אשה דרך הוילאות השקופים. ולו ראיה חריפה, לא נחלשה במשך השנים. והוילאות וילאות־תחרים דקים — אך במעט טשטשו קוי פניה. פעמים ישבה ליד השלחן וקראה בספר או כתבה מכתבים — אז היו פניה הרכים מאומצים ומרוכזים כפני ילדה־תלמידה המכינה את שעוריה. פעמים הרימה את עיניה אל החוף האפל — והעינים היו ילדותיות ולא ילדותיות, והיו אפלות ונוצצות כשמי תל־אביב בלילות ללא ירח, והיו עמוקות כבור עתיק בתחתית מערה בהרי יהודה. ולעתים לא רחוקות עמדה מול המראה והתיפתה: מרקה את פניה בתמרוקי־נשים, תקנה את שערותיה, חבשה כובע וסבבה אותו על ראשה הנה והנה... והפנים פני ילדה רכה, כה עגלגלים, כה טהורים, כה ענוגים, והעינים שוחקות ואינן שוחקות, עמוקות — אין לחדור לקרקען.

פולחן — וזו כהנת... בתולה־כהנת!

לא היתה אוניברסיטה, ולא טרוצקי, ולא ממשלת פולין, ואפילו הזהר הזהוב הפלאי שלפני השקיעה אבד לו ברקו: היו פני הנערה עדינים, זכים, סגלגלים ועינים שחורות, עמוקות — ובהן טבעה הנפש...

הוא ישב והביט ולא ידע כי מביט. המקטרת כבתה עוד הפעם, כבתה מכבר.

רעד של צנה עבר אותו. הוא התעורר. ליל חשך. השמים שחורים, וכוכבים אין, ושחורים מהרקיע פני הים הגדול, הכבד. המכה בלי הפסק את גליו הכבדים אל החול הכבד, הרטוב, התחוח, הנח לרגלי העיר הנרדמת. הים הומה ונשימתו לחה וקרה. כל הלילה יהמה. קר.

יחיאל כץ מתעטף במעילו ויורד החוצה, בדרך לבית־האכל, אשר שם יאכל ארוחת־ערבו, הוא מוסיף לראות את החדר המקביל לגזוזטרתו, ואת דמות האשה־הילדה, הכלואה באותו חדר.

מי היא?

הוא עוצר בהליכתו ושואל את עצמו: מה לך, ידידי? מה לך כי נזעקת? הרי אתה כבן חמשים, ופניך בלים...

והיא – חוה, והנחש בעל בריתה, כן, והנחש הקדמון...

בשעת האכל הוא משוחח על טרוצקי ועל האוניברסיטה ועל חסר המים בירושלם, והסיח את דעתו מהחדר אשר מעבר לסמטה, ומהמסעדה הלך לבית הד״ר קֶנֵז, שחק במשחק הנרדשיר, שתה תה, עשן, ושוב היה משוחח על בלפור ועל אלנבי ועל טרוצקי, באו גם המורה זרחי וינועם, ידידו מאז. הגב׳ קנז, אשה עגולה, קטנת קומה וטובת־לב, דפדפה בעתון של אפנות מפריז ופהקה, וכסתה את פיה בעתון, שושנה, הבת, נערה שמנה וחורת, יצאה מחדרה לקול השיחה, דרשה בשלום המסובים, סקרה אותם בשויון־נפש ופרשה חזרה לחדרה, פניה אמרו: כמה הם משעממים, הזקנים האלה! וזה לא הפריע לו להד״ר כץ לשחק בבטחון ולהרויח במשחק, שעמום? הלא בה הוא ומסביבה, וטוב שלקחה אותו עמה חזרה לחדרה.

הביתה שב אחרי חצות, כך דרכו מכמה שנים.

מבלי משים זרק מבט לחלון שממול לגזוזטרה, חושך, הוא נכנס למטה, עיף, מוחו נתמלא תנומה, אך עדיין זע וארג את קוריו:

לפטר הראשון, הרוסי היתה אהובה, אנגלית, פניה כפני ילדה... הוא נשק לה לפני כרות ראשה... ואחרי כך – בשפתי הראש הכרות... פניה כפני ילדה תמימה היו... ועינים לה כעיני זו... עיני בתולה – כהנת לאל קונה אביב וקיץ.

הוא ישן שנה חזקה ושלמה, קם בבקר בריא ורחוק מהזיות הלילה, אכל בתאבון והלך לעבודת־יומו.

ב.

משפחתה היתה ירושלמית משני דורות, ומוצאה הראשון מארץ ההונגרים. אבי הנערה, ר׳ מרדכי טל, נסע פעמים אחדות למדינות הים בשליחויות ממוסדות צדקה, ומאס בזה, כי היה בטבעו איש ישר ותמים ומתרחק מבצע. לאחרונה השתקע בלונדון והיה לעוזר ומשגיח בחנות של כלי ברזל אשר

לדודו, אחי אמו, ברחוב בישופסגיט, והביא לשם את אשתו ובנותיו. לנערה קראו נֶלי. היא היתה הצעירה בבית אביה.

נלי שכבה במטתה, החזיקה בידיה רומן אנגלי ולא קראה. ברומן היה הרבה פחות ענין מאשר בחייה היא. חייה היו רומן מפרפר, מלא סודות ואפשרויות, מלא צפיה מפחידה וקוסמת – ולא נקרה עליה האמן שיכתבהו.

הים... האניה הולכת, הרוח־הו־אוֹ־הרוח!... והאניה הולכת. לו לא עמדה לעולם ולא עגנה בכל חוף! למה באה הנה?

נלי לא בכתה. עיניה היו פתוחות לרוחה; כאב ועקשנות התכוצו בהן, רבצו מתחת לצעיף של שלוה.

למה באה הנה? איך תחיה פה? והיא לבדה, עזובה, זרה? והכל זר לה פה, בתל־אביב ואינו דומה גם לירושלים של ילדותה הרחוקה. ואין לה איש קרוב. רק דניאל. אה, היה טוב יותר לו גם הוא לא היה פה!

בכל זאת, לא בכתה – רק הביטה לתוך חלל האויר המועם בעינים פתוחות לרוחה.

משם היתה מוכרחה לנסוע. אין להתחרט.

ג׳ימי!... יותר מדי הרחיקו ללכת ביחסיהם!

למה הסכימה להתארס עם בראון? אמא הזקנה, החולנית, האוהבת אותה כל כך, הפצירה בה. ורבקה, אחותה הגדולה, רצתה בזה. והוא אהב אותה, ואוהב... הוא באמת אוהב אותה.

ואז בא ג׳ימי ונכנס לתוך חייה, ותהי בידיו ככלי ביד היוצר. ג׳ימי זה – היא אהבה אותו... היא שונאת אותו!

יש אנשים היודעים לפרוץ להם דרך בסבך החיים. ובראון לא ידע. מחכה שהיער יפתח לפניו ויראה לו את שביליו. חלש, לא יפה וטוב. עד כמה היה טוב אליה! ונפשה לא אהבה אותו.

מי הוא הצר צורת חייה?

איזה אופי אומלל אפיה!

האם אמנם חסר לה רצון?

רוֹבֶּרְט גולד היה מלגלג: «רצון, נלי הקטנה, בך רצון?»

זה הזאב הטורף מדרום־אפריקה, בעל המכרות של יהלם, סוחר בעבדים בעבר – הוא לא נגע בה לרע. ובעצמו הגיד לה – למה... אז, בלילה, בשבתם בפנת המכסה של האניה, שהובילה אותה ליפו ואותו לפורט־סעיד...

הוא הושיבה על ברכיו ונשק את עיניה ואמר: «אם אקחך אלי, לא אוכל עוד להפרד ממך, נלי הקטנה. ואני שבע שנים ושבע חיים, ואשה לי ובנים גדולים. ואם כי עולמי יהיה ריק וחיי חסרי־טעם בלעדך – לא אעשה זאת. ולרמסך, ולעבור עליך לדרכי – כדרכי מאז – גם את זאת לא אעשה... כי אהבתי את נפשך, נלי הקטנה!»

והוסיף ואמר: «עקשנות יש בך והתמדה, ורצון אין; ולתקיף התוקף לו תהי... בכל זאת, ידי לא תהי בך» —

והוא צחק: «בפעם הראשונה בחיי אשיב את ידי ריקם!»

עיניה שתו ברק עיניו הקשה, שרכך, לחייה ספגו את נשיקותיו המלטפות המתאפקות. ושפתיה לחשו: «אהיה לאשר אהבה נפשי... מה לנו יום מחר!»

הוא לא שמע ולא הבין, והיא סגרה את לבה והשתתקה.

וכך נפרדו.

שפתיה ההדוקות נפתחו לחצי; בת־צחוק שובבה וחולמת רחפה עליהן. היא שמה את ידיה החשופות תחת ראשה, עצמה את עיניה. היא ראתה מחזות שקרו, או שהיו יכולים לקרות, ושכחה את בדידותה בחדר ריק זה, בעיר זרה זאת.

זרועות היו לה עגולות ורכות, לבנות־ורדיות, ובמסגרתן היו פניה כפני בת כרובים ישנה, והיא ידעה זאת.

פעם היתה ילדה קטנה, כמה טובים היו ימי ילדותה! בבית־הספר בלונדון אהבוה כלם. המורה לדקדוק, גם קולו היבש היה מתרכך כאשר דבר אליה. ברחוב היו אנשים מעכבים את צעדיהם: «איזו ילדה יפה... בת־הכרובים הקטנה!» ובבית פנקוה, אביה נשאה על כפיו.

עם מותו באה ההתפרדות.

גולד האפריקני, זה הזאב האלים, הטורף, הלא הוא צדק בכל זאת. בידיו היתה חסרת־רצון, והוא, שכל חייו שוד וגזל, איך שמר עליה מפני עצמו? איך כבש את לבו!

והיא הלא אהבה אותו כמעט, אולי אוהבת גם עתה.

וג'ימי אף הוא טורף — וגס; היא שונאת אותו.

שם היה קשה כל כך בעת האחרונה, רק פתח אחד נשאר לה — לברוח, והיא ברחה, ואין להתחרט.

לאן? בבית היו זכרונות מהארץ, קשר של דורות. זו היתה מולדתה הראשונה, והיא שבה אליה. אך הנה היא רואה פה את עצמה זרה וגלמודה.

היה עוד קשר: דניאל, גבוה, ראש קטן, פני צפור, וידים ארוכות, ואצבעות גרמיות, הן דבקות בה — אי־אפשר לה לשאת אותן, והוא כלו דבק בה יותר מדי, מעודה לא אהבה אותו... קרוב הוא לה מצד אמא. לפני שבע שנים התנדב לצבא שהלך לארץ־ישראל, וככלות המלחמה נשאר בתל־אביב, קנה מגרשים ומכרם, בנה בתים ומכרם, הלך והתעשר.

ואותה לא שכח, כתב לאמא כמה פעמים; שלחו לי את נלי הקטנה! והנה היא באה.

באה והתעקשה מהרגע הראשון: שום התחיבות! היא רוצה לעבוד ולהיות ברשות עצמה.

הוא ותר בכל, השיג לה משרה במשרד של אכספורט ואימפורט, הביא לה מתנות, כתב מכתבים ארוכים לאמה, וחכה, ורצה לקוות.

וזה היה הצד הקשה ביותר בחייה פה.

ג.

רוח חזקה וקרה באה מהים, השמים הלכו הלוך וקדור, ויהי גשם על הארץ. הד"ר כץ חדל מלשבת על הגזוזטרה. הוא קרא ספרים בחדרו, ובערבים בלה אצל מכירים. מהגברת הצעירה אשר מעבר לסמטה הסיח את דעתו כליל. בימים האלה התרגל לבקר בבית הצַלָּם ארקוס. הצלם היה איש שקט ושקוע בעבודתו ואשתו היתה מתרפאת ממחלות־נשים שלא הרפו ממנה. שני יצורים קטנים, דבקים זה בזה, חרדים זה על זה, אין ילדים, אין תקוה להמשך והתפשטות. והנה באה אליהם מניה, בת אחיו של ה' ארקוס, בת שמונה עשרה, נערה שובבה, חביבה וצמאה לחיים. היא לא ידעה כל שפה מלבד רוסית, כי גדלה בפטרוגרד, אשר לשם עקרה משפחתה בפרוץ המלחמה. ריח של רוסיה האינטליגנטית הביאה אתה הנערה הצעירה, והחיתה בו ביחיאל כץ רגשות וזכרונות מלפני כמה שנים.

הד"ר כץ היה בעל לב טוב ורך ונפש חולמת. עתה הגיע לפרק הקודם לזקנה: עוד הלב תוסס, לב עִוֵר המחפש לב עור שני שיענה לו ועוד העינים מבריקות – אותן העינים מלאות ההבעה, שהיו הקו היחידי היפה בפניו הבלתי־יפים.

מניה אהבה להקניטו. היא היתה מגלה לו את לבה – כי הלך שולל אחרי העורך־דין ציטרון, בעל הבלורית המגודלת פרא, או אחרי רגלסקי, הכנר המסורבל, שידיו מקסימות כל עין רואה אותן. ועיניה הבהירות היו צוחקות בהסתר למראה פני איש־שיחה הקודרים. אך שעת הגמול לא אחרה לבוא. באחד הערבים הוציא הד"ר כץ מכיסו פסת נייר והקריא לפני בני הבית רשימה של שבעה שמות, והודיע, כי אלה השבעה כבשו את לבה של מניה במשך ארבעה עשר יום בדיוק. כלם צחקו והנערה ברחה מהחדר.

לא בנקל ולא תיכף עלה בידי הגב' ארקוס להקים את השלום ההרוס. הד"ר כץ הביא למניה ספרים רוסיים חדשים והבטיח לקחת אותה לטיול לירושלם.

כך עברו הימים.

ופעם ברחוב, בשובו מבקור אצל חולה, פגש את נלי טל. עיניה נתקלו בו והציצו ישר לתוך עיניו; מבטה היה שלו ואינו שלו, וזרם של חיים נסתרים רעד בו. ועיניה אלה, שלטפו חלונות החנויות, המציגים לראוה דברי

נוי וקשוט, לטפו גם את פניו הבלים של הד״ר כץ, והלחיים הצחות והרעננות שחקו לקראתו בעדנת צבען ובקשו נשיקות, והשפתים הקטנות נפתחו לחצי והצטחקו וקראו אף הן... קראו לציד התועה ביער...

אולי לא ראתה אותו כלל, אך הוא ראה אותה גם אחרי שעברה ונעלמה מעיניו. באותו ערב לא הלך אל הצלם ארקוס.

שעה ארוכה ישב בכסא־הנוע שלו על הגזוזטרה ועשן את מקטרתו. בחדר שמעבר לסמטה שרר חשך, ובלבו ערבוביה של אורות וצללים, וצפיה לנס שלא האמין בו. וכשנלאה משבת בבדידותו קם ונכנס לבעל־הבית לשחק עמו במשחק הנרדשיר. אברהם מנשה מרגלית היה שמו של בעל הבית והוא שמש מזכיר במספר של לשכות של חרדים וחצי־חרדים וכתב מארץ־ישראל בעתוני ורשה, וכתבי־פלסתר על אנשי שם, שהוציא על חשבונו בחוברות מיוחדות ובעלום שמו. הוא שחק במתינות ובחשבון, וכאשר היה מצליח – כמו באותו ערב – היה מרבה לדבר על חדושי המדע שקבלם מה«מאמענט» ומ«דער אמעריקאנער» ועל הספקולציה במגרשים בתל־אביב, ועל עוד מעשים מגונים הנעשים על־ידי אנשים הגונים. בגדיו היו תמיד מצוחצחים יפה, קולו מתוק ודבורו עגול, ועגולות ואיסתניסיות היו כל תנועותיו. ממנו נודע להד״ר כץ שמה של הנערה – נלי טל – וממנו שמע אדותיה דברים עגומים ונוקבים את הלב: בכל ערב באים אליה אורחים; בכל ערב מכר חדש יושב אתה בחדרה עד חצות...

– ובדלתים נעולות! מוסיף ה׳ מרגלית ומחיך בהנאה. – מפי הגב׳ בנדיקוב עצמה, שאצלה גרה אותה אנגלית, שמע כל זה.

הד״ר כץ אינו מאמין, מתרגז בלבו ואינו אומר דבר; רק מזלו במשחק הנרדשיר יורד פלאים והוא מפסיד שלש פעמים בזו אחר זו.

הם קמו מהמשחק בשעה מאוחרת. בעל הבית במצב רוח מרומם, מלוהו לחדרו, ואגב, מציץ דרך הגזוזטרה בחלון שמעבר לסמטה – החלון מואר, הוילאות שקופים, ושתי דמויות נראות יושבות סמוך לשלחן קטן.

– הגב׳ בנדיקוב אומרת, כי בחפץ לב היתה משלחת אותה, לולא ארבע הלירות שהיא משלמת בעד החדר.

– ארבע לירות בעד הכלוב ההוא? – מתפלא הד״ר כץ.

– כן, כן, אדוני. ולחדר גם גזוזטרה אין.

הוא נאנח. סוף־סוף אין הוא מקבל כי אם שלש וחצי בעד חדר גדול יותר, והגזוזטרה בלבד מה היא שוה? לו רק היה הד״ר כץ יוצא, היה יכול להשכיר את חדרו בחמש לירות לחדש לכל הפחות.

ביניהם השתררה שתיקה בלתי־נעימה, כי ראו איש ללב רעהו. הגב׳ מרגלית הפסיקה בשובה לנושא הראשון:

— ויודע, מי הוא זה שם אצלה?

— מי?

— הלא זה דושקין הצעיר, בנו של הסוחר בעצים דושקין. ויודע, מה כרוך בזה: דושקין זה הלא ארוסה הרשמי כמעט של כרמלה לנדא. שארת־בשרה של הגב׳ בנדיקוב. לולא ארבעת הלירות... מבין? הגב׳ בנדיקוב, גם כן... כסא שבור לא נתנה לה, ארבעה קירות, ולא עוד, חלון אחד, כלוב... ארבע לירות!

לבסוף הלך.

הד״ר יחיאל כץ ישב על הגזוזטרה, רעד מקֹר הלילה, לחך את מקטרתו הישנה, ולא האמין.

אך לנפשו נטפו טפות רעל וכאב.

ד.

לדניאל קפלן היה קשה לבוא לנלי ולא לבוא לא יכול. עוד בהיותה ילדה כבשה את לבו והשתלטה בדמיונו, ועתה אהבה אהבה עזה ומיואשת והיא שתקה, יותר ויותר התכנסה לתוך עצמה, ולא דברה. כך היה טבעה מאז.

הוא הביא לה דברים קטנים ויפים. היא הודתה לו בקרירות, בחשש פן יחיבוה במשהו המתנות האלה, והוסיפה לשתוק. בבואו ישבה לכתוב מכתבים או לתפור, והיתה כאלמת, ולא הביטה לצדו. ורק לעתים רחוקות הצליח לתת לה דבר שמצא מאד חן בעיניה — פרח או צעצוע אמנותי — אז נוצצו עיניה למרות רצונה ושלחו לו מבט של הכרת־טובה. כי לבה היה ילדותי ותמים.

ואחרי זה שבה לשתיקתה, והיה קשה לשניהם.

דניאל קפלן היה אובד עצות. על כן הביא אתו פעם אחת את דושקין הצעיר, בנו של הסוחר העשיר מנחם דושקין.

לבחור היו תלתלים ערמוניים ועינים כחולות ובגדים נאים. קולו הרם מלא בן־רגע את החדר הקטן והמס את השתיקה הכבדה, שקפאה בין כתליו זה כמה שבועות.

— הגברת יודעת לרקוד?

נלי ידעה לרקוד. היא אהבה לרקוד ויכלה לרקוד לילה תמים. ונפשה חשקה מכבר לצאת החוצה, למרחב, מהחדר הצר הזה, שנסגר עליה והיה כבית־כלא. אבל לא יכלה לצאת לבדה — וחכתה לאיש שיבוא לשחררה. ובעיני בחור זה ובקולו צלצלו הדי חיים הבוקעים ועולים.

— אני מזמינה לנשף של רקודים שיהיה מחרתים בקזינו.

היא הודתה לו. הם הוסיפו לדבר. היא ספרה על נשפי הרקודים בלונדון.

דניאל קפלן השקיף עליה והשתאה: שפתיה רעדו מצחוק עליז, קְרום הקפאון חלף מעל פניה, הם חיו; זו היתה נלי הילדה הפורחת, בשעה ששבה הביתה ממשחקיה ברחוב, בלונדון. אך לעברו בכל זאת לא הביטה. הוא היה פה שלישי ומיותר.

הם רקדו בקזינו. דושקין הציגה לפני כרמלה לנדא, אבל לא אמר לה, כי זוהי ארוסתו.

אחרי הרקודים עזבה ועמד ושוחח עם כרמלה.

– מי זאת? – שאלה כרמלה.

– קרובתו של מר. קפלן שהביאה מאנגליה.

כרמלה נרגעה.

– עד כמה היא נעימה, יפה, ממש... הנני מוכנה להתאהב בה.

– גם אני, – פלט דושקין.

כרמלה הכתה אותו במנפתה על פניו.

– לך אסור... ראה! ועתה שוב אליה. הלא הזמנת אותה.

ולבה לא היה עוד שקט, ועיניה פנו תכופות לצד אלה השנים.

הוא בא אל נלי פעמים אחדות לעת ערב, והם יצאו לשוה ברחובות העיר הצרים מרוב קהל עובר ושב. ובשבת אחר הצהרים, בנטות היום, הלכו עם זרם המטילים הצפוף, היורד אל שפת הים, הסתכלו במזרקות היבשות של הקזינו ובברבוריהם הצמאים נטויי־הצואר, ועברו על פני המסעדות ובתי הקפה החדשים, אשר צצו מהחול ועמדו בסך. הבנין הכפול של המלון שהוקם מול הקזינו נתמלא יהודים לבושים בגדי חג, חבושים מצנפות מזונבות, וכבר היה בו בית־כנסת רועש שקולותיו יצאו אל הים והתערבו בנהימתו הבלתי־פוסקת. הם התנהלו לאטם בתוך ההמון הנוהר, המציף את הרחוב לארכו ורחבו, בין הבנינים החדשים של העיר החדשה הזאת העוברת על גדותיה, ובין בתי המרחצאות שכפות רגליהן טובעות במים ולשונות־המים המוריקות מלחכות את צלעותיהם, באו עד קצה הרציף הקצר והוסיפו ללכת בחול הבלתי כבוש, המתנענע ומרשרש תחת תנועת אלפי גופות אדם הולכים ויושבים, שוכבים וזוחלים ומתהפכים, קבוצות קבוצות, אנשים, נשים וטף, שיצאו לשאוב את נשימת הים הרעננה ולהשתרע בחיק חולו הרך, המרגיע.

והים שִׂחק. הוא הסיע גלים ירוקים ואפלים, גל אחר גל, גלגלם כחביות ארוכות ומתנפחות, וכרסו הרחבה נתמלאה צחוק אדיר, והתנדנדה והתחלחלה, והעלתה קצף לבן, רותח. עיני נלי צללו בים, עינים עורגות ומתגעגעות, ששקפו את מעמקיו. היא זכרה את נסיעתה שלא מכבר. אה, לוּ עוד היתה נמשכת! לָמה נפסקה? מרחוק הבהיקו כנפי אנית־מפרשים

צחורות, לצד שמאל, מול יפו העתיקה, היושבת על סלעה המרומם, עגנו אניות־קיטור גדולות. לו עלתה על אחת מאלה והפליגה למרחב, לקצה תבל... לדרום־אפריקה.

היום ירד. החנויות מאחוריהם הוארו – נקודות חשמל לבן־צהבהב שנקבו את אפלת הלילה המצטפפת. היה קריר.

החול והדוחק עיפום. הם שבו ונכנסו אל הקזינו, שהיה כבר מואר ופתוח לאורחיו, וישבו ליד החלון המשקיף אל הים. נלי בקשה קפה עם חלב.

באולם הצר, הנמוך, העשוי פנות פנות, סביב השלחנות הקטנים ישבו הרבה אנשים, ודושקין ספר לה – מי הם ומה מעשיהם. בזוית רחוקה ראה את הצלָם ארקוס עם אשתו ואחותו, והד״ר יחיאל כץ.

– אה, הנה שכנך, הד״ר כץ. הלא הוא גר אצל מרגלית, הבית אשר מול ביתך ממש.

– עינים לו יפות, – העירה נלי.

– וחוץ מהעינים היפות ? – לגלג דושקין.

– הגבר אין צורך שיהיה יפה דוקא, – פסקה נלי.

– הזהרי, הגב׳ טל ! בחור זקן זה – הוא כעת בגיל מסוכן. הנה מצא לו ילדה קטנה ולא מכוערת כלל, שאך זה באה מרוסיה, והקיפה כחומה. מגור מסביב. אין להתקרב. האנשים בגיל של חמשים נעשים מסוכנים מאד, הגברת טל !

ונלי צחקה, צחקה, היא אהבה כל כך דברים מצחיקים.

הרבה מהאורחים והתירים, שישבו ליד השלחנות הקטנים, המרובים, הסבו את פניהם וסקרו את הגברת הצעירה הצוחקת ; ושוב סקרוה, ושכחו לשוחח עם גברותיהם.

המנגנים הסתדרו על במתם ופתחו בוַלס. נלי ודושקין רקדו, נחו ושבו לרקוד, רקדו עד אחרי חצות. פני הנערה להטו, עיניה שִכּרו והיו שכורות – שביבי יין־קדומים רקדו בהן רקוד הוללות קדמון. נפשה שטה בזרם המבטים שעטפוה, הזרם חבק אותה ולטפה, ונשאה למרחקים...

היא שכבה בבקר במטתה וצפצפה כילד שובב. דרך החלון היחידי שבחדרה הציף אליה יום שמש חדש, בהיר, מצטחק. כמה טוב פה, בתל־אביב. כמה חמה השמש ונעימים הערבים. והחיים קלים ושמחים. והים הגדול הומה והומה.

בשבוע הבא יהיה עוד הפעם נשף רקודים והיא תרקוד עם דושקין, ועם הכנר רגלסקי, שדושקין הציגו לפניה, ועם אחרים... אה, היא מאושרת !

ודושקין נעשה עצבני ושתקן. חדל מלספר לה מעשיות, מלבדחה בבדיחות, מלשיר. נדם. בעיניה, הנשואות אליו, עמדה שאלה.

היא נגשה לראי והתחילה לסדר את שערותיה הגזוזות.

– אני רוצה להיות יפה! – אמרה בקול עבה, גברי וילדותי כאחד.

היא חבשה את כובעה העגול, העשוי לבד רך, כובע של גברים אפור – ירקרק, והסבה אליו את פניה הרציניים.

– האם אינני דומה לנער?

– נער מקסים, בחיי! – נשבע דושקין.

– אני שמחה, שאני דומה לנער.

– ואני הייתי רוצה לקנות לי נער כזה.

– נער כזה אין קונים בכסף, – השיבה נלי.

דושקין נבוך, לא מצא מה להגיד. הוא היה בן סוחר בעצים עשיר, ודבר אירוסיו עם בתו של לנדא היה ענין כמעט גמור, ולאביו היו עסקים נכבדים עם ה' לנדא.

לבו בכה: נלי, נלי, נלי הקטנה, החביבה, אוי, נלי!

ומחו חשב חשבונות: אם ינשק לה פעם, האם זה יחיבו הרבה? והיא – האם תרשה? לא תעלב?

ונלי פטפטה – היא רצתה לפזר את רוחו הרעה:

– אמא תמיד אמרה, כי רק בטעות לא נולדתי ילד.

– לא, לא בטעות! – קרא דושקין, ועיניו לטפו את פניה ושתו ברק עיניה.

– כן, אין טעות, – אמרה נלי בקול נמוך, ולחייה הסמיקו.

היא הסירה את הכובע מעל ראשה.

– ראה, כמה גזוזה אנכי.

הוא נגע במפרקתה החשופה. היא עמדה בלי נוע. היתה בה צפיה בלתי ברורה. למה? – לא ידעה.

שפתיו נגעו במפרקת, נגעו בפחד, בלי החלטה.

– לא, לא... אסור! – קראה, וסרה הצדה.

הוא שב אל מקומו ולבו הסס. היא אמרה: «אסור!» – הלא לעגה לו! אך על צד האמת הלא נכון: לו אסור.

בחור יפה ועשיר, החתן רצוי, הוא חשש תמיד לרשתות שהעלמות פורשות לו. עליו להזהר.

ונלי כבר נלאתה ממנו. היה בו משהו בלתי־נעים, משהו בלתי־שלם. שרש נפשו היה דל וחסר תנועה חיה. ולמה ישב פה ולא ילך?

והוא הוסיף לשבת, וראשו מורד.

אותו שעה ספר לה את אהבתו הראשונה. הוא היה תלמיד בגמנסיה, בכתה השביעית, והיא גם כן בכתה השביעית. ועוד חבר אהב אותה, ולו לב חולה. ואם יקהנה ממנו, יפקע הלב החולה. והוא, דושקין, ותר לחברו והסתלק הצדה.

זה נגע עד לבה.

– כך עשית?

עיניה הנוצצות, הקוראות טבעו בעיניו. ידה הקלה נחה על ידו המונחה על קצה השלחן, שפתיה לחשו:

– מסכן... ילד טוב שלי!

לבו בכה: נלי שלי!

ומוחו חשב: אם אקום ואנשקה בשפתיה – זה לא יחיבני יותר מדי? ולא יכול להחליט.

בנשף הרקודים השני היה נרגז ומבוהל. פעמים אחדות עזב אותה וישב עם כרמלה. בשיחתם היתה נכרת התרגזות.

נלי רקדה עם הכנר רגלסקי. שאלה אותו:

– הג' לנדא היא ארוסתו של ה' דושקין?

– כן, האם לא אמר לה?

הדבר ענין את הכנר רגלסקי. ונלי, שלא ידעה לשקר, נבוכה:

– אולי אמר... אינני זוכרת.

כל כך טבעי שקרה, מפני שלא ידעה לשקר.

היא ישבה עוד הפעם על־יד אותו חלון המשקיף אל הים, ולמולה הכנר רגלסקי – דושקין התנצל ועזב את הנשף עם כרמלה ארוסתו.

השעה היתה אחת אחרי חצות. האולם התרוקן. נשארה ערבוביה של כסאות ריקים, שהמלצרים אספום ושמום זה על גבי זה, עמודים, והוציאום החוצה, ושלחנות מכוסים מפות משמשות, מכתמות, קרועות. ובין אלה הסתובבו עדיין חמשה ששה זוגות של רוקדים מסורים ודבקים.

רק עתה ראתה את האולם, עד כמה הוא צר ונמוך ועד כמה משונה התקרה המקומטת העשויה פסים לבנים ואדֻמים, המזכירים פְנִים מזודת קרטון זולה.

ובחוץ היה לילה שחור, וים גדול, שחור, נוהם שלקק את עמודי בית־שעשועים זה וזחל ביניהם, מתחת לקרקעו התלויה על העמודים האלה, והשתטה, והוריד ריר לבן שהבהיק באפלה.

נלי שכחה את האולם העלוב, את שלחנותיו, כסאותיו ורוקדיו. עיניה טבעו בעלטת החוץ, והחוץ האפל טבע בנפשה שידעה כבר את הכל.

ועל זה הוסיפה לחשוב בחדרה, על משכבה; במשך כל שעות הלילה הארוכות, האטיות, נדודות־השנה שכבה פרקדן, עיניה פתוחות – והכל היה ברור לה כבר.

הוא ותר על אהבתו הראשונה, ויוסיף לותר – רק על כרמלה לא יותר, כי עסקי אביו כרוכים בזה. סוחר!... איזו עיר מכוערת. והאנשים בה רעים כל כך...

הנה גם רוברט גולד סוחר. אך לא כמו אלה. אינו יושב בחנות ומנהל פנקסי החשבונות. הוא נוקב נקבות בהרים, כורה מכרות בבטן האדמה, גושר גשרים, משקה מדבריות. ואף הוא ספר לה מעשה באהבה, אהבת נעוריו. הנערה היתה בת זולו שחורה. הוא קנה את לבה, והיא עזבה בחשאי את בית אביה והלכה עמו. ואחיה רדף אחריהם שני ימים והשיגם לא רחוק מעיר הבורים, אשר שם בקשו למצוא להם מפלט. ובני זולו אנשים מלומדי מלחמה מנעוריהם ולבם עשוי לבלי חת. לו, לגולד, היה רובה, וזה בא אליו בחרב ובחנית ארוכה. הוא הזהירו. ולא אבה השחור לסור ממנו, ויירה בראשו ויכרע ויפול תחתיו. והנערה עזרה לו לקבור את אחיה המת...

הוא היה חזק ואכזרי — וכזה צריך היה להיות.

והוא גם כן ותרי. מרוב כח ולא מחולשה עשה זאת. אה, היא היתה נכונה לנשק את רגליו!

נלי לחצה את פניה הבוערים אל הכר הלבן, הקריר, ובעיניה הפתוחות לרוחה רבץ כאב חשאי, שעלה מקרקע נשמתה.

ה.

האם הכנר רגלסקי מצא חן בעיני נלי יותר מאחרים?

הוא היה גבר רחב־החזה, פניו מלאים והרמוניים, רק חורים יותר מדי. שערותיו שחורות ככנף העורב, ועיניו שחורות, קרות ובוחנות, וידיו מלאות הבעה. והוא היה אמן שיצר לרצונו צלילי כסף של זרם מים קטן בעמקי היער ואושת העלים, וקול הסופה, וצעקת לב אדם פצוע. בשעה שנגן היו נצמדות כל העינים אל ידיו, והידים הקוסמות האלה שלטו בכל נפש. ולבושו היה נהדר: שחורים, חזיה מצבע קְרֶם עדין, נעלים מארכות, קלות, לטושות — יצירה אמנותית אף הן! — וקצה ממחטה תכולה בולט מכיס מעילו העליון ואיך רקד!

רגלסקי לוה אותה הביתה. הוא התבונן לחדרה, בחן את הכל.

— הגברת גרה פה לבדה?

החדר היה קטן ולו חלון אחד לצד הסמטה, מול גזוזטרתו של הד״ר כץ. מטה, שלחן־לילה ועוד שלחן קטן ועליו פרחים חיים, אדומים וכחולים, וצעצועים קטנים, יפים.

נלי הסירה את כובעה ואת מעילה הרחב שהסתיר קוי גופה. היא נשארה בחולצת־משי ורדית־בהירה, גמישה, קצרת־השרוולים. זרועותיה היו עגולות ורכות, לבנות וורדיות אף הן. חזה לא הובלט כמעט מתחת לחולצה — רק רשום רך, רומז, שובה את העין. ובפניה עבר רטט נסתר, ולהב קל ומשכר רעד בהם, ועיניה נוצצו כטפות יין שמור מדורות.

«איזו ילדה אה, איזו ילדה נפלאה!» — נגן לבו של הכנר.

– מי הם בעלי הבית, הגב' טל?

– הגב' בנדיקוב. היא משכירה עוד חדרים.

– אה, זו הגב' בנדיקוב?... פעם פגשתיה בבית ה' דושקין, והיא גם הזכירה את שם הגברת, ולא לחסד, חה – חה.

– את שמי? מה אמרה עלי?

– אה, סקרנות של נשים!

– האנשים הטובים תמיד אהבוני – השמיעה נלי.

– כלומר, היא אשה רעה? – גחך רגלסקי.

נלי לא ענתה. כל השיחה הזאת היתה לה למורת רוח, והיא גם לא ידעה לדבר רעות בזולתה.

רגלסקי הרגיש בזה ומהר לעבור לענין אחר.

בדרכו הביתה היה שקוע במחשבה אחת: איך לגשת? הוא ידע הרבה נשים והיה בטוח, שיוכל למצוא פתח ללב כל אשה. וההצלחה האירה לו פנים לעתים לא רחוקות.

הוא טיל אתה בערבים, הביא לה כרטיסים לתיאטרון ולאופרה, שלא עלו לו בכסף, מפני שהוא היה הכנר רגלסקי, והביא לה מתנות קטנות וזולות, היא ראתה את זולותן, ובכל זאת קבלה אותן ברצון, כי ממנו באו.

בדבר אחד נוכח: תוכה כברה – היא לא תשא יחס גס, וגסות־רוח לא תמחל. ונפשו דוקא היתה מלאה גסות כבדה, יסודית, המפכה ונוטפת מכל סדקיה. אבל הוא היה אדם פקח וקר־המזג, ועלה בידו לכפות את טבעו לפי שעה ולהיות טוב־לב ונדיב־רוח.

והיא שהיתה חושבת הרבה בבדידות חדרה, וחוטטת ומנתחת לאחר מעשה – בשעה שדבר לבה, השתתק קול מחשבותיה. היא אהבה את ידיו היפות ואת הצלילים הכושפים שהן מולידות, ושוב הרגישה בקרבה חרדת החיים הרעננים, העולים מהמעמקים, ממקורות נעלמים. בבקר צפצפה ורטנה נגונים, וכל היום פטפטה עם הפקידים במשרד האכספורט ואימפורט שעבדה שם, ושמחה לקראת הערב המתקרב.

רגלסקי פגש את הד"ר כץ ודבר אתו על אדות נלי.

– העלמה הזאת – חבל שאינך מכיר אותה! – עלמה מענינת מאד. בימי קדם היו יורדים הנה צדונים, שודדי־ים, ולוקחים אותה בשבי בין שאר הבנות. אז היתה מאושרת. כי לה נחוץ שוט ונשיקות – רק אז תהיה מאושרת.

הד"ר כץ ראה שהוא נרגז, ושמח לזה. שמח לשוא, כי הכנר רגלסקי ידע את דרכו – עתה היתה קצרה מאד. נחוצה רק קפיצה אחת מוחלטת, אחרונה, אכזרית. הוא לא היה מסופק בהצלחתו, ובכל זאת, לא העיז עוד.

עיניה השלוות, התמימות ואינן תמימות, העמוקות יותר מדי, כמעט רפו את ידיו.

לו היה דמיון קר והגיוני, הרעיון על הצדונים מצא חן בעיניו. אחרי הצהרים שכב שעה ארוכה על ספתו וחבר ספור על־דבר נלי שנפלה בידי שודדי־הים. למחרת נזדמן שנית עם הד"ר כץ וספר לו את אשר בדא אתמול על ספתו.

ובבואו בערב אל נלי, שח גם לה:

– בימי קדם היתה ביפו עלמה אחת צעירה ונחמדה, כמו נלי...

גם חולשתה זו גלה כבר: היא אהבה, כילדה קטנה, שידברו אדותיה – על תלבשתה, על עיניה, על אפיה, ולא התעיפה משמוע.

– שערות היו לה שחורות, ורכות, ובלתי־גזוזות – טרם היו מתקבלים עתוני־האפנה מפריז, כי טרם היתה עוד העיר פריז... – ועינים היו לה שחורות, עמוקות ונוצצות, כעיני נלי, – הוא לקח את ידיה בידיו ונשק את אצבעותיה, – ושפתים היו לה קטנות, מתוקות, כשפתי נלי, ופנים רעננים, עדינים, טהורים –

היא צחקה:

– כפני נלי... טוב! כבר ידעתי!

– חכי! ... היא היתה יפה ומפונקת, והלכה אחרי שרירות לבה. אך את לבה לא ידעה. והנה באו שודדי־ים, בני צדון רבה, השוטטים ועוברים בכל חופי הים הגדול, באו וירדו אל היבשה לפנות בקר ופשטו על סביבת העיר, ושבו בערב עמוסי שלל, ונהגו לפניהם את שבים, בנות ונשים צעירות – רחם רחמתים לראש גבר! והיא היתה בין השבויות, והשובה אותה הביאה לסירתו ושכב אתה, וישן כל הלילה, ולא שם אליה עוד את לבו. ולאור הבקר ראה אותה בפעם הראשונה, אז נזדעזעה נפשו, ומאז נשאה על כפיו ושמר עליה מכל משמר. הוא היה שר וגדול בעיר צדון רבה, הוא הביאה לארמונו וחי אתה, ואהב אותה, והיא גם היא אהבה אותו – כי היתה שפחתו והוא אהב אותה, עתה ידעה את לבה: שוט ונשיקות היו נחוצים לו, והיא היתה מאושרת... כן,

– ומה היה הסוף? – שאלה נלי,

והיתה בשאלה תמימות ולא־תמימות.

הוא עשה תנועה של קצר־רוח, מה לו הסוף? לו רק היה הוא אותו שובה והיא אותה שבויה!

– נלי הקטנה, איזה עוד סוף?

הוא משך אליו את ראשה ונשק את פיה, את עיניה ואת שערותיה,

והיא עוד חשבה רגע ואמרה בעצבות:

— אתה איש רע!

אבל הרבה לא יכלה לדבר, כי הלב דבר.

ו.

ואת הסוף שהכנר רגלסקי לא ידע, ידע הרופא יחיאל כץ, הבחור הזקן החולם על גזוזטרתו.

הוא הוסיף לחשוב על רגלסקי וספורו, ולבו היה מלא רגש של חמלה לנערה הצעירה והנאוה הזאת, והוא ראה חותם של סבל ויגון, העוברים על הרגיל בחיי האשה, טבוע על פניה הענוגים, והוא נאנח:

— נלי הקטנה שלי! נלי העלובה, הנרדפת על לא־אשם!

ואז ראה פתאום סוף אגדתו של רגלסקי — זה שהלה לא ראהו. איך בא אליו סוף זה — לא ידע, אבל זה היה הסוף באמת.

הוא הדליק את מקטרתו וספר לעצמו:

«הסוף היה עצוב מאד. הנשים שבארמון שנאו את בת יפו היפה. היא לא עשתה רע לאיש, היא לא בקשה שלטון, אך השלטון בא אליה מאליו, כי אדונה לא עשה דבר מבלי שאול את פיה. על זה שנאוה, ועל האהבה הרבה שהוא אהבה, והיו רבים ששמרו את צעדיה.

«היא היתה שבויה, אבל לבה היה חפשי, והיא נתנה את לבה להרבה גברים, ולא יכלה שלא לתתו, ועל זה נתפסה והובלה לגרדום, ואדונה בכה בשעה שהובילו אותה, אבל אי־אפשר היה לו להגיד שלא יובילוה...»

יחיאל כץ נזכר: הלא זה היה פטר הראשון, הרוסי, שנשק את אהובתו האנגלית בשפתיה לפני כרתו את ראשה!

אה, המעשה, אותו המעשה.

בליל שבת אחד נזדמן לו להתודע באופן רשמי אל נלי. הוא שחק במשחק הנרדשיר עם הד״ר קנז הזקן, כדרכם, בשעה שנכנסו אל האולם הגב׳ קנז ושושנה, בתה השמנה והמשתעממת, ואתן נלי, היא ונלי עבדו יחד באותו המשרד לאכספורט ואימפורט. דרך משחקו הגיעו לאזני הד״ר כץ קטעי שיחתן של שלש הנשים. הגב׳ קנז הזקנה וטובת־הלב התאוננה על משהו במלים סתומות:

— מה התכלית? השנים עוברות... לאשה אין חיים, אם אין לה בעל וילדים, בית משלה.

והבת זרקה מתוך אי־רצון:

— אה, אמא, אין זה מענין כלל.

ונלי דברה בקול מתון ומיושב, שהיה משהו גברי בצליליו, ומשהו ילדותי — כאילו רצתה להוכיח, שהיא אשה גדולה ושוה לנשים גדולות אחרות. היא ספרה על משפחתה שהתפרדה אחרי מות אביה, ועל אמה הזקנה המחכה

בכליון עינים שהיא תסתדר סוף־סוף ותקחנה אליה. אחותה הגדולה – מצבה לא טוב. בה. בנלי. הן תולות עתה את תקוותיהן.

היא היתה עצובה.

והד"ר כץ שחק בלי הצלחה באותו ערב. איש משחקו. שהיה רגיל להפסיד אצלו. התפלא:

– מה זה אתך היום? איך אתה משחק?

וכץ הצטדק!

– כאב־ראש. איני יכול להתרכז.

– נפסיק. איפוא.

– אין דבר. נגמור.

ואמנם הוא הפסיד.

הוא הלך הביתה עם נלי. דרך אחת היתה להם.

– הגב׳ קנז הצעירה מדוכאה כל כך. – העיר הד"ר כץ.

– היא משתעממת. – אמרה נלי. – ובאמת. לדפוק במכונה יום־יום... עד מתי?

– עד שתתחתן. – גחך הד"ר כץ.

נלי צחקה בצחוק קצר. אדיש.

– מציעים לה שדוך. והיא אין לבה נוטה אליו... היא חפצה לעבוד בקבוצה. בעמק.

– למה זה פתאם? – התפלא הד"ר כץ.

– כך. גם בחור אחד מפקידי משרדנו עזב משרדו והלך לעבוד בעין־חרוד. הוא כותב לה מכתבים.

– אה. עתה מובן לי. – חיך הד"ר כץ.

– אבל. אל יספר לאיש. הד"ר כץ. זה סוד!

– ולמה ספרה לי? – הרעימה כץ.

– אבל הוא הלא לא-יגלה לאיש? לא?... הד"ר כץ. גם אני רוצה להכנס לקבוצה. אומרים: שם יפה כל כך ושקט. וכלם עובדים יחד ועוזרים איש לרעהו. אני הייתי אוהבת לעבוד בשדה. והייתי מסדרת לי גנת־פרחים יפה־יפה. פרחים יקרים מכל המינים. אני כל כך אוהבת פרחים!

היתה השעה אחת עשרה בערב. הרחוב נח ממהומת האוטומובילים והעגלות של כל ימות השבוע וערביהם. רק תנועת המטילים לא פסקה. זוגות זוגות וחבורות חבורות עלו מהחוף והצטפפו על המדרכות והתנהלו לאטם. שורה אחר שורה. הלוך וצחוק. הלוך ותפוף – גלי העיר הצעירה. שיצאו לפנות ערב לקראת הים הגאה. ועתה שבים אל גדותיה.

מרחוק הבהיק פנס־החשמל של הרחבה הקטנה. המחברת את נחלת־בנימין אל רחוב־אלנבי. קהל לא רב עמד דומם. צפוף. באמצע הככר. מסביב

לעמוד הפנס, מן הצדדים, מהמדרכות, נמשכו אליו פלגים דקים של עוברים ושבים, ובהגיעם עמדו תחתם ושתקו והתמזגו עם השאר.

הד"ר כץ ונלי התקרבו אף הם. מתוך הקהל עלו באזניהם צלילים קלים, צלילי הרמוניקה, הקוראים למחול, ורקיעת רגלי אדם כבדות: קבוצת פועלים שמחים עמדה לרקוד באמצע הרחבה, על פרשת הדרכים, לאור הפנס הגבוה. על פני המביטים מן הצד רחפה בת־צחוק של רצון. רגשי נחת וסבלנות הביעו גם פני השוטר האדמים, שעמד מבודל מיתר האנשים, ושלא היה מחויב לפני חצות, להשתמש בכח סמכותו וכפות ידיו להשראת השקט ברחוב והגנת שנת בעלי בתיו.

— עיר יהודית! — לחש הד"ר כץ, והיה בדבריו הד הרגש אשר מלא לב קמץ האנשים האלה שנתקבצו לפה מכל גלויות העולם. — בתוך עמי אני יושב. ופנה לנלי ואמר:

— בלונדון לא תצא להקת צעירינו לרקוד בלילה באמצע הרחוב!

— לא, לא! — צחקה הנערה, — וגם אין שם כמו אלה.

היהודים שבקרו בבית אביה היו דומים ליהודי ירושלים, כפי אשר זכרה אותם מעט מימי ילדותה. בסמטאות ויטצ׳פל פגשה רבים ממין זה. ובניהם, הנולדים בארץ, פשטו לרוב צורת אבותיהם ודמו בכל לאנשי לונדון הנוצרים. ואלה פה היו אחרים לגמרי. והם רקדו רקוד עליז באמצע הרחוב, על פרשת הדרכים.

מסביב לרחבה המוארה שרר ליל אפל, ללא־ירח. רוח קלה, מרגיעה, נשבה מהים. פנס־החשמל נסך אור חור על קירות הבתים הלבנים, הסגורים, הדוממים, על אטליזי השוק השחורים, הנמוכים, על הרחוב הרחב השלו, ועל האנשים העומדים דומם והרוקדים דומם. אפשר היה לעצום את העינים ולהעלות על הדעת יער נרדם, ככר עגולה, קרחת בלב היער, ויצורים דמיוניים היוצאים במחול לאור הלבנה.

נלי אמרה כחולמת:

— כך רוקדים בקבוצה, ושם יותר יפה: הנערות מתקשטות בפרחים... אני אלך לקבוצה!

— שם לא יהיה לה חדר משלה, חיך הד"ר כץ.

— אבל שם שדה ועשב, ועצים, ופנות רחוקות, — השיבה בצחוק שובב. ילך גם הוא עמדי, יהיה רופא ואני אחות רחמניה.

הם צחקו.

יחיאל כץ ישב אחר כך בחדרו, על מטתו, עשן את מקטרתו והוסיף לחיך:

«נלי השובבה, האוהבת את החיים, למה יהיו חייך כה קשים וספוגי יסורים ? והלא יהיו יהיו... אני יודע !

רגש של צער וחמלה חמה מלאו את לבו המזדקן של הד"ר יחיאל כץ.

ז.

הכנר רגלסקי השיג את מטרתו. הד"ר כץ ידע זאת מפי בעל־ביתו, ה' אברהם מנשה מרגלית, שקבל את החדשה מאשתו, שקבלה מהגב' בנדיקוב.

הכנר רגלסקי היה בעל נסיון ואיש מעשה. על כן השיג את המטרה. ולנלי לא היו מטרות. היא צפצפה כל הבקר וחלמה חלומות בהקיץ: היא יושבת ליד החלון המשקיף אל הים ובידיה תינוק לבן, צוחק, מפטפט, ועינים לו שחורות־שחורות; הוא פושט את זרועותיו הקטנות אל הים ורגליו הקטנות בועטות בבטנה.

פני נלי מאירות וכבות חליפות. כי יש גם עצב בלבה, ואינה יכולה להשתחרר ממנו.

היא חובשת את כובעה ליד הראי. גזוזה, בכובע הגברים שלה, היא דומה לעלם רך ונאה.

– רק בטעות לא נולדתי ילד.

וצוחקת בערמה:

– לא, אין טעות.

כל היום היתה כתועה בערפל. בערב חכתה לו והוא לא בא. לא שמה לב. שכבה ושקעה בחלומותיה.

אולם, גם למחרת לא בא. רק אחרי חמשה ימים הופיע. פניה היו חורים. עיניה הביטו ישר לתוך עיניו.

– למה לא באת ? – שאלה בקול נמוך.

– הנה באתי ! – השיב ברוגז.

נלי הדקה את שפתיה.

עברו ימים ושבועות. נלי לא צפצפה עוד ולא חלמה בהקיץ. היא ידעה אותו למדי. והוא הוסיף לבוא.

ופעם כשנכנס קמה ושאלה:

– מה לך פה ?

הוא ענה בבוז:

– מה עוד תגידי ?

– יעזוב אותי ! – אמרה נלי בשקט.

כל גסותו, אשר דכא בשבועות האלה, התקוממה ופרצה החוצה. הוא זרק לה:

– כבר פתחה את פיה... כאילו היתה אשתי !

פני נלי נתכרכמו. אך את קולה לא הרימה, רק צליליו הקשו:

– אם לא יצא מפה כרגע...

והוא נסוג אל הדלת והסתלק.

נלי שכבה כל הלילה וכל היום. היא לא בכתה. עיניה היו פתוחות לרוחה, ובהן התכוץ כאב קהה, כאב שמלא את לבה על גדותיו. כל היום שכבה, ולא שתתה ולא אכלה דבר.

לפנות ערב בא לבקרה הד"ר כץ.

– מה לך, הגברת טל?

– כך, חולה מעט.

הוא משש את דפקה.

– חֹם אין לך.

היא שתקה.

הוא החזיק עדיין בידו את ידה הקטנה, חסרת־התנועה.

– נלי, את יכולה לספר לי?

היא הביטה רגע ישר לתוך עיניו.

– פעם אספר לו... כעת לא אוכל.

היא שמה את ידו על הכר ונלחצה אליה בלחיה החמה, וכך שכבה בשקט כילדה קטנה.

במוחו של הד"ר כץ נקרה השאלה: «מדוע הוא, כנר זה, גס־הרוח?» – וחיך בחיוך עצוב: «ויכתב: והיא אהבה גברים רבים... הוא אמר:

– הגידי, מה אוכל לעשות לך, נלי?

היא קפצה מהמטה:

– כבר טוב לי!... אני רוצה לאכל!

היא נגשה אל המראה לתקן את שערותיה, והשמיעה:

– אני מכוערת!

היא היתה חורת מעט ונחמדה, כה נחמדה...

את נחמדה, נלי! – יצא מפיו מבלי משים.

אֹדם קל כסה את לחייה, בעיניה הודלקו זיקים קטנים; שובבים.

– אה, באמת הוטב לי... לא ידעתי, שהוא רופא טוב כל כך.

כמה חדשים, ואולי שנים, שהד"ר כץ לא התבונן אל פניו, כמעט שכח את רשמיהם. ועתה, בעמדו מאחורי נלי, ראה במראה על־יד פניה הזכים, העגלגלים, ראש שב ופנים מזדקנים, כהים, הדומים לארנק ישן, מדולדל. רק העינים חיו עוד.

הוא נרתע לאחור. לפני רגע חשב להזמינה לארוחת־ערב בקזינו. עתה לא יכול. איך תשב על ידו?... הוא נפרד ממנה ויצא.

«ליל טוב לך, נלי! – אמר בחוץ. – נלי הקטנה, הנבונה, השובבה, הרעבה... ליל טוב לך! ואני לבדי, אני לדרכי אלך».

ובאחד הימים האלה נזדמן בבית החולים עם הד"ר נפתלי. הם שוחחו על העליה המתגברת, ועל העיר החדשה הנבנית בעפולה, ועל רע היבול בגליל. והלה התחיל מתאונן:

שלש שנים אני יושב בפנה נדחת, בגליל העליון, ואין מעבירים אותי העירה. ולי ילדים – בת שעלי להכניסה לגמנסיה. ואינם שמים אל לבם. תשובה אחת בפיהם: אין מקומות פנויים.

– הבה נתחלף! – אמר הד"ר כץ.

ולפני עזבו את תל־אביב בא לנלי להפרד ממנה.

– למה עשה זאת?... אני גם כן רוצה הגלילה.

– קשה לי פה, נלי, – אמר הד"ר כץ.

היא שתקה.

הד"ר כץ קם:

– אני אלך, נלי... נלי הקטנה! נלי האומללה!

– אומללה? – היא הרימה אליו עינים שואלות.

– נלי! חותם בלתי־נראה טבוע על פניך – ואני רואה אותו: חותם של יגון וסבל המזומנים לך... יותר מאשר לנשים אחרות.

היא קמה גם כן, כאילו לא התפלאה כלל על דבריו המוזרים.

הוא הוסיף:

– אל תשכחי אותי, נלי! ואם אוכל לעזור לך...

אבל נלי הביטה אליו בעינים קמות ונענעה בראשה בשלילה.
